

KULTÚRÁK EGYMÁSRA HATÁSA, INTERETNIKUS VISZONYOK A KÁRPÁT- MEDENCÉBEN

GONDA ZSUZSA

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A kutatás-fejlesztés közvetlen céljai

- Szakmai-módszertani támogatás a hazai nemzetiségek és a Kárpát-medencei magyarság nyelvének, kultúrájának és történelmének, valamint más népekkel való együttélésének a köznevelésben való tanításához.
- Az adott témára vonatkozó szakmai eredmények, előzmények feldolgozása, ezek módszertani jellegű elemzése.
- A formális és nem formális oktatásban is alkalmazható támogató eszközrendszer: modulrendszer fejlesztése, jó gyakorlatok gyűjtése, illetve pedagógus-továbbképzési program létrehozása.

A kutatás alaphipotézise

A kultúrák egymásra hatásának elemzése és oktatása:

- gazdagítja a magyar iskolarendszert, eszköze a tudásgyarapításnak
- a korábbi interiorizált rendszerek új modifikációjához vezethet
- segíti új módszerek továbbfejlesztését, a továbbképzésben rejlő lehetőségek feltárását a komprehenzív metodikák leírásával, tapasztalati összegzésével

A kutatás tartalmi egységei

- Szakirodalmi áttekintés
- Vezetői és pedagógus interjúk készítése, elemzése
- Tartalomszabályozók, tankönyvek és segédanyagok vizsgálata
- Tananyagok fejlesztése (modulok és jó gyakorlatok)
- Pedagógus-továbbképzési program létrehozása

Szakirodalmi áttekintés

A Kárpát-medence népeivel, kultúrák együttélésével foglalkozó publikációk feldolgozása:

- A népek belső tagoltsága
- A magyar nép népcsoportjai
- Tömb- és szórványmagyarság
- A magyar nagy-, közepes és kistájak
- A magyar nyelvjárások
- A magyarországi nemzetiségek létrejötte, kultúrájuk őrzése
- Magyarországon élő nemzetiségek
- Az areális nyelvészet adaléka

A kutatásban résztvevő oktatási intézmények

- 17 nemzetiségi oktatási intézmény (horvát, német, roma, román, szlovák):
  - 6 óvoda
  - 12 általános iskola
  - 9 középiskola
  - 2 egyetem
- 15 nem nemzetiségi oktatási intézmény
- 30 fókuszcsoporthoz tartozó interjú
- 15 vezetői interjú

Vezető és pedagógus interjúk

- A település bemutatása (etnikai összetétel, élő etnikai hagyományok)
- Az iskola aktivitása
- Oktatási módszertan (jó gyakorlatok, tapasztalatok)
- A mai diákok és az interetnikus viszonyok
- Vélemények a nemzeti kultúra interetnikus oktatásával kapcsolatban

Tapasztalatok, javaslatok

- A nemzetiségi iskolák váltak az etnikai hagyományok átadásának egyik legfontosabb színterévé.
- A nemzetiségi és etnikai hagyományok ápolására tanórai keretek között leginkább nyelvi órákon van lehetőség.
- A nyelvi tanárok számának növelése és képességeik fejlesztése.
- A hon- és népismereti tananyagok integrálása más tanórai keretek közé.
- A tanórán kívüli foglalkozások erőforrásainak megteremtése.
- Az országos kisebbségi önkormányzatok szerepvállalásának erősítése.
- A szülők aktivitásának erősítése.

A hazai tartalomszabályozók, tankönyvek és segédanyagok vizsgálata

- Vizsgált tantárgyak: hon- és népismeret, földrajz, magyar nyelv és irodalom, rajz és vizuális kultúra, történelem.
- Kerettanterv elemzése: 6–12. évfolyam
- Nemzetiségi kerettantervek elemzése
- 51 tankönyv és segédkönyv elemzése: Apáczai Kiadó, Kísérleti tankönyvek (OFI), Nemzedékek Tudása Könyvkiadó

A téma direkt és indirekt tanítása

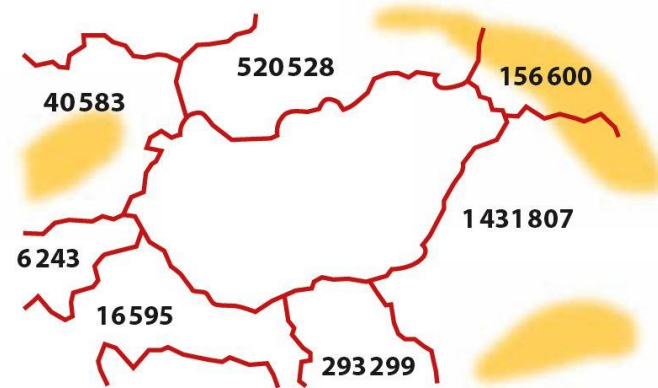
Betűk és ábrák

Másold a térképet a füzetedbe, és írd a megfelelő pontokhoz az alábbi városok nevét! Mely városok kapnak szerepet ezek közül Gárdonyi Géza regényében?

- Pécs
- Szigetvár
- Buda
- Esztergom
- Fehérvár
- Szeged
- Hatvan
- Veszprém
- Váradi
- Lippa
- Nándorfehérvár
- Bécs

6. évfolyam, OFI

10. évfolyam, OFI

A téma megjelenése a hazai tankönyvekben

- Direkt és indirekt módon
- Ismeretközlő szövegek, feladatok és kartografikus illusztrációk segítségével
- Tantárgyi kapcsolatok érvényesülése
- Az életszerűség és a problémamegoldás elve
- Mozaikszerűen, nem érvényesül a folyamatosság elve

A határon túli kisebbségi és többségi, illetve nemzetiségi tankönyvek elemzése

Kisebbségi magyar nyelvű tankönyvek: 9 szlovák, 4 román (történelem, irodalom, nyelvtan):

- Jellemző a regionális témakörök megjelenése, a kitekintés más magyar határon túli területek kultúrájára, történelmére, művészetére.

Többségi tankönyvek: 28 román nyelvű (rajz, földrajz, román nyelv és irodalom, történelem, zene és zenetörténet)

- Jellemzők az asszimilációs törekvések, történelmi viszonylatban megjelennek a magyarokkal kapcsolatos témakörök, a 20. század történelmével kapcsolatban kevésbé.

A tananyagok szakmai koncepciója

- A modulrendszer feladatai és értékei
- Fejlesztési területek, nevelési célok
- Pedagógiai és szakmai koncepció (konstruktivista pedagógia, multikulturális nevelés)
- Módszertani alapelvek (a digitális kompetencia fejlesztése, a kritikai gondolkodás fejlesztése, a tanulás tanulása, kooperatív technikák)
- A köznevelési rendszerbe való illeszthetőség lehetőségei

A modulok és a jó gyakorlatok

16 modul:

- 2–4 órás foglalkozások
- Tanórán kívüli tevékenységek
- Korosztályonkénti bontásban: 10 általános iskolai és 10 középiskolai modul
- Tantárgyankénti, illetve műveltség területeknek megfelelő bontásban: hon- és népismeret, földrajz, magyar nyelv és irodalom, művészetek, történelem

20 jó gyakorlat

- 10–15 perces gyakorlatok
- Tanórába építhető feladatok
- Korosztályonkénti bontásban: 10 általános iskolai és 10 középiskolai modul
- Tantárgyankénti, illetve műveltség területeknek megfelelő bontásban: hon- és népismeret, földrajz, magyar nyelv és irodalom, művészetek, történelem

A kutatási eredmények alkalmazási lehetőségei

- Tananyagok fejlesztése a témával kapcsolatos tapasztalatok és kutatási eredmények alapján
- A tananyagok (modulok és jó gyakorlatok) beépítése a köznevelésbe
- Pedagógus-továbbképzési program kidolgozása: tanári segédkönyv összeállítása

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

www.ofi.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE